

Obrazovanje ne prati trendove tržišta rada

27.10.2011.

Mirna Sadikovic

U Sarajevu se održava Konferencija o novim vještinama za nova radna mjesta, koju su organizirali Vijeće za regionalnu saradnju i Fondacija Fridrih Ebert s ciljem da se utvrde najefikasniji način za usklađivanje sistema obrazovanja sa tržištem rada.

Ocjena stručnjaka je da obrazovni sistem u jugoistočnoj Evropi ne prati evropske i svjetske trendove promjene tržišta rada. No, uz malo volje i truda, to bi se moglo promijeniti. Već je formiran tim stručnjaka koji analizira potrebe tržišta, a zemljama na putu ka EU na raspolaganju su i programi koji mogu poslužiti za reformu obrazovanja.

Prema ocjeni stručnjaka, u našem regionu postoji neprilagođenost obrazovnog sistema, koja se ogleda u tome da se mladi ljudi obrazuju za zanimanja kojima je tržište rada prezasićeno, a gotovo da i nema zainteresiranih za ona koja tržište rada najviše treba. **Jelica Minić**, zamjenica generalnog sekretara Vijeća za regionalnu saradnju, objašnjava razloge koji su do toga doveli:

„U našem regionu je došlo do deindustrijalizacije. Naš region sada se uglavnom oslanja na sektor usluga. Ono što se savetuje našem regionu jeste da region mora da uđe u jednu novu fazu reindustrijalizacije - i bilo bi veoma važno da i obrazovni sistem anticipira taj jedan novi ciklus u koji će region najverovatnije ući sa izlaskom iz krize.“

Budući da su raspadom bivše Jugoslavije i ratovima koji su se vodili zemlje regiona znatno osiromašene gašenjem industrije, nekoliko generacija radničke klase trajno je izgubljeno, kaže **Krsto Pejović** iz Konfederacije sindikata Crne Gore.

„Postotak promjene vlasničke strukture u zemalja jugoistočne Evrope bio je na izvjestan način poguban za zaposlene i ukupno društvo. Normalno, to je imalo i svoje posljedice. Stale su pojedine djelatnosti i proizvodnja. Nije samo u pitanju što je ostala čitava jedan generacija bez radnih mjesta, nego su stotine i stotine generacija ostale bez tih radnih mjesta - i nastupio je period siromaštva i jedne društvene izopštenosti tih ljudi“, navodi Pejović.

Mreža istraživača

Kada je riječ o mlađim generacijama, **Petar Bejaković** iz Instituta za javne finansije Republike Hrvatske kaže da bi mladi ljudi trebali biti aktivniji u procesu obrazovanja.

„Poslova nema dovoljno na tržištu, ali ipak mladi ljudi često nisu svojom stručnostima, sposobnostima i znanjima prilagođeni za sve one potrebe koje poslodavci traže. Sa strane poslodavaca se očekuje veća aktivnost slijedom toga da oni iskazuju bolje svoje potrebe, a isto tako i da sudjeluju u osposobljavanju mladih ljudi - jer se ne smiju samo žaliti da obrazovni sistem proizvodi mlade koji nemaju znanja i stručnosti, oni također moraju pomoći u njihovom osposobljavanju“, ocjenjuje Bejaković.

Bejaković napominje i da dio odgovornosti leži i u zaposlenim u obrazovnim sistemima, koji su još uvijek dobro plaćeni da bi bili zainteresirani za promjenu:

„Činjenica da možda kada bi i obrazovni sustav bio više na tržištu, dakle ne mislim da je privatizacija idealno rješenje, ali u svakom slučaju kada bi učesnici obrazovnog sustava više utjecali na financijsku stranu i položaj obrazovnog sustava, vjerojatno bi situacija bila bolja.“

Jelica Minić iz Vijeća za regionalnu saradnju napominje da pri EU postoje programi pomoći zemljama kandidatima i onima koje to još nisu, koji mogu olakšati harmonizaciju sistema obrazovanja sa tržištem rada.

„Postoje mnoge agencije EU, čitav region već tesno saraduje sa EU fondacijom za obuku. Postoje i mnoge druge evropske institucije sa kojima se može raditi. Zatim, uspostavljena je pri londonskoj školi ekonomije mreža istraživača iz našeg regiona koja se bavi tržištem radne snage i socijalnom kohezijom i mi se nadamo da će ta mreža dati ozbiljan doprinos upravo u rešavanju ovih gepova i u davanju nekih dobrih smernica šta dalje“, kaže Jelica Minić.

Jedan od tih programa je i obrazovanje za male i srednje poduzetnike, napominje **Efka Heder** iz Centra za cjeloživotno poduzetničko obrazovanje Hrvatske:

„Ciljano fakultete koji su u stvarnosti u našoj regiji nekakvi drajveri, ili gurači, predvoditelji konkurentnih gospodarstava. Da bi sve to skupa moglo funkcionirati u održivome razvoju, morate ciljati osnovni dio, dakle onaj ulazak u sam sustav obrazovanja, odnosno osnovnoškolsko obrazovanje, gdje ciljate školu kao jedinicu promjene – ne nastavnika, ne učenika, ne jednog segmenta obrazovanja, nego cjelokupno društvo, kako bi se u dugoročnom razvoju stvorilo prijateljsko poduzetničko okruženje, odnosno podigao prosjek poduzetničkog načina razmišljanja.“

Stručnjaci iz ove oblasti savjetuju doškolovanje postojećih kadrova, ali i formiranje i jačanje neuniverzitetskih centara, visokih škola ili strukovnih akademija koje bi bile usmjerene na određeno profesionalno usavršavanje.

„Tako da je negde u budućnosti vrlo potrebno razviti neuniverzitetski sektor obrazovanja, prevashodno visoke škole, i unaprediti njihov kvalitet, koje bi zadovoljile potrebe i bile mnogo

usmerenije na određeno profesionalno usmeravanje nego što su klasične istraživačke ili akademske discipline koje se na univerzitetima predaju“, smatra **Predrag Lazetić** iz Centra za obrazovne politike Srbije.

Iako je proces promjene obrazovnog sistema dug, nije nedostižan ukoliko ima političke volje i ukoliko ljudi koji odlučuju o budućnosti zemalja u regionu imaju viziju da ovaj region ne mora nužno biti na repu Evrope, nego da, u skladu sa svojim kapacitetima, može u nekim oblastima i prednjačiti u odnosu na druge zemlje.

http://www.slobodnaevropa.org/content/region_obrazovni_sistem_trziste_rada/24373315.html